

CZECH ABSTRACTS TSCHECHISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

JUDITH KÖNEMANN (s. 143)

Výchova k solidaritě a jak k ní může přispět křesťanské náboženství?: Pojem „solidarita“ je v dnešní době velmi populární; můžeme se s ním setkat téměř v každé oblasti sociálního soužití; většinou tak, že se požaduje více solidarity, ale vyskytne se i v aktuálních debatách o soudržnosti moderního společenství. Kromě inflace významu tohoto slova najdeme v pozadí dvě hlavní otázky: 1. Co se přesně skrývá za pojmem solidarita? 2. Do jaké míry jsou lidé schopni být sami od sebe solidární, a zdali je možné osvojit si solidaritu pomocí vzdělávacích a učebních procesů? V naší studii se věnujeme oběma otázkám. Zaměřujeme se zejména na spojitost solidárního konání, náboženského postoje a víry, poukážeme také na to, jak křesťanské náboženství přispívá k osvojení si solidarity. V této souvislosti hlavní teze studie zní: náboženství není podmínkou schopnosti být solidárním, ale z důvodu úzkého vztahu mezi křesťanskou vírou a solidaritou může být důležité z hlediska motivace k solidárnímu chování a jednání. Po rozsáhlém vysvětlení pojmu se zaměříme na objasnění konkrétní formy solidarity, na tzv. pro-solidaritu, která se zaměřuje na zájmy jiných. Poté se zaměříme na vztah solidarity a křesťanského náboženství opírající se o biblické příklady a solidaritu ztotozníme s nábožensko-morální povinností opírající se o princip milosrdenství. Po úvodu objasníme perspektivu učení solidaritě, a odůvodníme, že leč v křesťanském náboženství není učení a procvičování solidárního chování podstatné, přesto má v tomto směru velký, neopakovatelný, sobě vlastní potenciál, díky kterému výraznou měrou dokáže přispět k procesům edukace a učení se solidaritě.

Klíčová výrazy: prosociální chování, altruistická motivace, vzájemnost, milosrdenství, výukové a učební procesy, přebírání úhlu pohledu, formy a zvyky uznání

ANNA MARIA PENKALLA & STEFAN KOHLER (s. 163)

Urbanizace a duševní zdraví v Evropě: Systematický přehled: Urbanizace je často popisována jako rizikový faktor mentálních poruch. Výsledky výzkumů se liší v každé zemi a také podle psychiatrických důsledků. Naším cílem bylo vytvořit systematický přehled kvantitativních studií o vztahu psychických poruch a evropské urbanizace. V databázích EBSCOhost a PubMed jsme prozkoumali epidemiologické průzkumy uskutečněné na evropské populaci, které byly zveřejněny mezi lednem 2002 a říjnem 2012 v angličtině. Vyhledávání bylo provedeno s následujícími komplexními klíčovými slovy: (urban* OR environment*) AND (mental health OR mental disorder OR psych*). Studie označovali stupeň urbanizace různými způsoby. Nejčastěji zkoumané typy mentálních poruch, na které jsme se v průběhu výzkumu zaměřili, jsou náladové a úzkostné poruchy, psychózy a závislosti. Urbanizace prokazuje spojitost s duševním zdravím. Sedm z devíti studií informuje o zvýšeném počtu afektivních a úzkostných poruch v některých urbanizovaných oblastech ve srovnání s venkovskými oblastmi. Dvě ze tří studií ukázaly vyšší míru psychózy v některých více urbanizovaných oblastech. Čtyři ze šesti studií říkají, že v případě vyššího stupně urbanizace se častěji vyskytuje užívání drog. Tyto studie nenalezly žádné vodítka ohledně vztahu

mezi urbanizací a psychickými poruchami. Život v některém z urbanizovaných prostředí Evropy může tedy znamenat rizikový faktor ve výskytu afektivních a úzkostných poruch, psychotických poruch a užívání drog. K pochopení toho, které vlastnosti městského prostředí způsobují psychické problémy, je ale nutný další výzkum.

Klíčová výrazy: úzkostné poruchy, Evropa, mentální porucha, duševní zdraví, afektivní porucha, psychóza, užívání návykových látek, systematický přehled, urbanizace

JUDIT HERPAINÉ LAKÓ (s. 178)

Otázky vztahu prarodič-vnouče ve světle fyzické aktivity: Studie je zaměřena na vztah ochranných faktorů fyzického a duševního zdraví jednotlivce, jmenovitě rodiny – a to starých rodičů – a sportu. V současné době je pro rodiny velmi důležité zapojit prarodiče do výchovy vnoučat. Náš výzkum prokázal, že dnes, když jsou pracující rodiče ve složité a těžké situaci, v životě rodiny hraje významnou roli pomoc prarodičů. Náš výzkum jednoznačně prokázal, že respondenti kladou důraz na kvalitu společně stráveného času prarodičů a vnoučat, čili na obsahové a emocionální hodnoty.

Klíčová výrazy: rodina, prevence, tělesné a duševní zdraví, předávání hodnot, generace, ochranný faktor

MIKLÓS HELTAI (s. 195)

Vliv Sándora Karácsonyi na pedagogické a obecné vědecké myšlení druhé poloviny 20. století: Sándor Karácsony (1891–1952) je jedinečným a vlivným tvůrcem maďarského pedagogického, jazykovědného a filozofického myšlení, který jako pedagog na střední a vysoké škole založil doposud přetrvávající školu myšlení. Její základním principem je, že ve výchově, vědecké práci a vlastně v každé oblasti života lze dosáhnout platné výsledky jedině, pokud vezmeme do úvahy také partnera, toho „druhého člověka“. Jeho někdejší studenti a kolegové dosáhli aplikací a rozvinutím jeho myšlenek v 70. a 80. letech významných výsledků v oblasti matematiky, biologie, jazykovědy, psychologie a etnografie. Mnozí z nich také vytvořili dodnes fungující vědecké školy. Obzvláště živé jsou dodnes jeho pedagogické myšlenky. Mnozí představitelé již třetí a čtvrté generace pedagogů se domnívají, že výchova jako společný produkt snažení žáka a učitele je úspěšná, pokud obě strany respektují navzájem svou autonomii, a podle toho přistupují k ideovým hodnotám reprezentujícím danou školu. Po roce 1990 jeho bývalí žáci a spolupracovníci vytvořili několik společenských sdružení, aby se jeho dílo znovu stalo známým mezi odbornou veřejností. V rámci jejich činnosti znovu vydali jeho 10 svazkové dílo pojednávající o edukační vědě z pohledu sociální logiky a sociální psychologie. Již 23 let také organizují konference pro pedagogy, žáky a rodiče o jeho i dnes aktuálním a moderním pedagogickém systému.

Klíčová výrazy: pedagogika, Maďarsko, komunismus, diktatura, dějiny, zpětný pohled, pomáhající profese, výchova, autonomie, vliv

GYÖRGY CSEPELI & RICHÁRD NAGYFI (s. 220)

Facebooková diagnostika: Odhalení problémů duševního zdraví na základě on-line stop:

Uživatelé sociálních médií mohou být navzájem propojeni 24 hodin denně. Člověk svou přítomností na Facebooku i nevědomky zanechává stopy. Článek podává zprávu o experimentu, ve kterém je díky odchylkám distribučních vzorů těchto stop možné nahlídnout do duševního stavu uživatelů Facebooku. Tyto výsledky výzkumu nám mohou umožnit vyvinutí inovativní, automatizované, on-line diagnostiky s psychických problémů mezi uživateli sociálních sítí.

Klíčová výrazy: sociální média, Facebook, mocinné rozdělení, poruchy duševního zdraví, HCSM (healthcare social media), deprese, Big Data